Uit de werkplaats

Gerard de Graaf, Pieter van der Ham

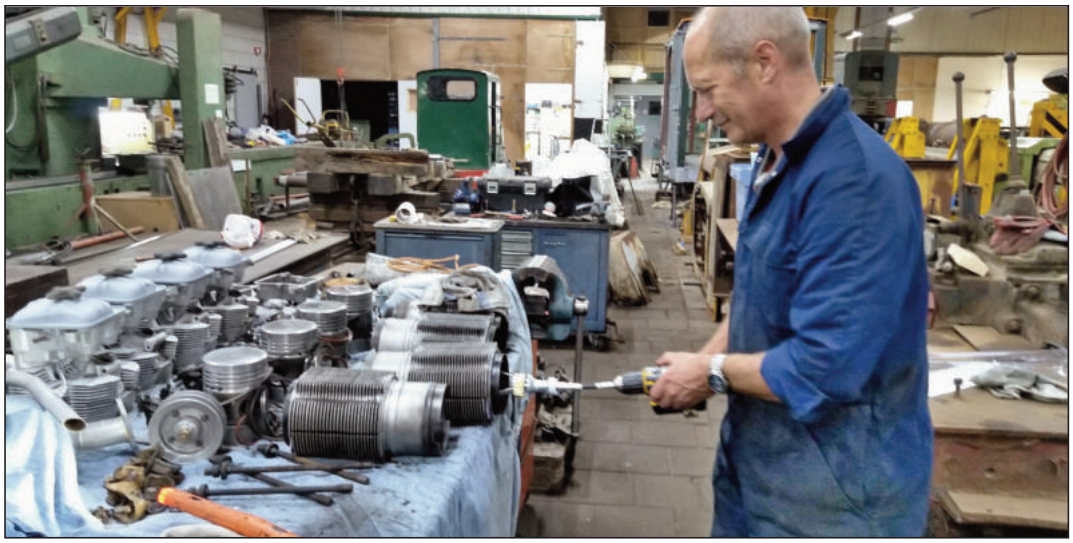

John Stuivenberg bezig met het honen van de cilinders van motorloc 42. Foto: Jan ter Laak.

De fundering voor de Tweede Motorlocomotievenloods is gestort en het hout voor de constructie geleverd. Onze collectie is opnieuw uitgebreid met twee motorlocomotieven. Er is voortgang uit Indonesië te melden. En we krijgen subsidie van het TBI-Fundatiefonds voor het rijvaardig maken van onze IJsseloord-locomotief.

Stoomlocomotieven

Begin november ontvingen we bericht van de Stichting TBI Fundatie dat wij een eenmalige subsidie van 52.000 euro krijgen voor de restauratie van onze stoomlocomotief nr. 6 *IJsseloord* (O&K, 11735/1928). Voor dat bedrag laten we een nieuwe ketel bouwen. Ook komen er nieuwe appendages, als een regulateur, klepkastkranen, peilglazen en gereviseerde injecteurs. De locomotief die een A-status heeft in het Nationaal Register voor Mobiel Erfgoed, is eerder door ons gerestaureerd maar moest in 2011 buiten dienst gesteld worden omdat de ketel te slecht was om nog voor een herkeuring in aanmerking te komen. Het project moet binnen vier jaar na de subsidietoekenning van start gaan.

Er wordt hard gewerkt aan het frame van tramlocomotief 607, de Vrijland. Dunne plekken in het frame worden opgelast of van nieuwe stukken staal voorzien. Ook wordt er nog steeds schoongemaakt. Daarbij kwam een scheur in het cilinderblok aan het licht. Gelukkig zit die scheur op een niet vitale en makkelijk te repareren plek. Mogelijk is de schade ooit ontstaan tijdens een vorstperiode. We zijn ook begonnen het reviseren van de appendages en er wordt getekend aan een nieuwe aslade.

Motorlocomotieven

In Smalspoor 123 meldden we dat onze verwachting was dat de motor van onze locomotief 42, een Deutz OMZ 122F uit 1939, niet meer gerestaureerd zou kunnen worden. Daarover waren we iets te somber. Bij nadere inspectie van de motor bleek de conditie veel beter dan verwacht. We gaan nu proberen de oorspronkelijke motor te restaureren. Die is inmiddels tot op het laatste boutje gedemonteerd. Alle onderdelen zijn gestraald in de recent aangeschafte straalkast. Pakkingen en keerringen worden vernieuwd evenals enkele zuigerveren. Naar verwachting zal de motor voor het eind van het jaar proefdraaien. Daarna worden het onderstel en het plaatwerk aangepakt.

Van de twee uiterlijk gelijke motorlocomotieven 14 en 15 die door Kromhout zijn gebouwd, zijn de lagers van de motor van de 14 gereviseerd. Het motorblok wordt nu weer opgebouwd, waarna de motor wordt beproefd. Ook de versnellingsbak en wiellagers worden nog nagezien. Tot slot krijgt de locomotief nog een schilderbeurt. Daarna wordt de recent aangeschafte Kromhoutmotor voor motorloc 15 nagezien en wordt ook deze locomotief gereed gemaakt.

De Ruston 48 DL van steenfabriek Ariëns Meijnerswijk (motorloc 22) heeft proefgereden en is technisch bijna gereed. Enkele kleine storingen moeten nog verholpen worden. Deze locomotief krijgt nu haar laatste laklaag, waarna biezen worden aangebracht.

Ook de motor van de motorlocomotief van Rijkswaterstaat (loc 11), de enige locomotief in de collectie met een benzinemotor, is inmiddels goed afgesteld. Binnenkort wordt er proefgereden. Daarna volgt nog een definitieve schilderbeurt in de kleuren blauw met zwart.

Aan de Spoorijzer railtractor van betonwarenfabriek De Ringvaart en de Kröhnke Lorenknecht van de mijn Laura & Vereeniging uit Eijgelshoven wordt nog gewerkt. Van de collega's in Duitsland werden tijdens het Feldbahntreffen de benodigde afstelgegevens ontvangen. Ook deze locomotieven verlaten voor het eind van het jaar de werkplaats.

In de werkplaats verblijft ook een van beide Demag locomotieven. Deze loc wordt motorisch nagezien waarbij de waterpomp wordt hersteld. Idee is om deze locomotief weer te voorzien van een motorkap en cabine, zoals zichtbaar in de Demag-folder in Smalspoor 116. De andere Demag blijft voorlopig in de uitvoering zonder cabine en motorkap rijden.

De Deutz motorlocomotief OME 117F (loc 82) die we eerder dit

Op zaterdag 26 oktober zijn de eerste twee spanten van de Tweede Motorlocloods geplaatst. Foto: Ivo Kaptein.

jaar verkregen, wordt technisch nagezien. De locomotief is ontdaan van haar remwerk en de koppelstangen zijn afgenomen. Vervolgens zijn de wielassen onder de loc vandaan gehaald, zodat alle lagers konden worden nagezien. Als de locomotief weer op haar wielen staat, wordt de motor nagezien en wordt proefgereden. De locomotief blijft uiterlijk ongewijzigd; het lakwerk wordt alleen geconserveerd. Onze blauwe Diema locomotief (motorloc 23) is in oktober de werkplaats binnengekomen voor een grote beurt. Motor en verdere aandrijving worden nagezien en voorzien van nieuwe pakkingen en keerringen. Omdat de lak in de loop der jaren op diverse plaatsen is beschadigd, krijgt de locomotief ook een schilderbeurt.

Jung persluchtlocomotief type Pz 45 na aankomst in Valkenburg; 7 september 2019. Foto: Gerard de Graaf.

Electroloc

De restauratie van de elektrische locomotief (locomotief 80) die wij vorig jaar hebben opgehaald bij de Berliner Parkeisenbahn, is begin oktober afgerond en de loc heeft nu een plaatsje gekregen in ons museum. De Schwartzkopff locomotief uit 1928 is geheel gerestaureerd met uitzondering van de elektromotoren en de schakelkast. De beide meegeleverde schakelkasten zijn verre van compleet. Eén van de twee motoren heeft geen anker meer en de andere heeft een interne sluiting en zal moeten worden gereviseerd. Daarom is besloten de locomotief voorlopig alleen gereed te maken voor expositie. Alle meegeleverde losse delen zijn nagezien en weer gemonteerd. Er zijn nieuwe motorluiken en grijpstangen gemaakt, het remwerk is deels vernieuwd en er is een nieuwe hardhouten vloer aangebracht. Ontbrekende delen, zoals lampen, geluidshoorns en fabrieksplaten zijn nieuw gemaakt of aangeschaft. Net als vroeger bij de Berliner Kalksandstein Werke is de locomotief zowel van binnen als van buiten blauw geschilderd, waarbij het interieur iets lichter van kleur is. Het onderstel en de stroomafnemer zijn signaalrood. De locomotief heeft rondom een brede zwarte bies zoals die door Schwartzkopff bij aflevering was aangebracht.

Tweede motorlocloods

In Smalspoor 122 zijn we uitgebreid ingegaan op het ontwerp van deze loods. Inmiddels is de bouw gestart. Op donderdag 18 juli zijn de heipalen geslagen. Daarna hebben onze eigen medewerkers de bekisting gemaakt en is op donderdag 12 september het beton gestort. Momenteel wordt er gewerkt aan de constructie van de spanten. Voor het eind van het jaar moet de montage van wanden en dak beginnen. In mei volgend jaar willen we de motorlocloods in gebruik nemen. Dank ook aan onze sponsors die ons bij de bouw ondersteunen: D&L betonbewapening, Mebin beton, Van der Holst bestrating en Houthandel Van Kempen.

Werkplaats

Er worden nog steeds de nodige verbeteringen aangebracht in de werkplaats. Alle afgesloten werkruimtes zijn voorzien van deuren waardoor zij stofvrij blijven en geluidoverlast wordt voorkomen. In de schilderswerkplaats zijn nu speciale verfkasten geplaatst. De eerste locomotieven zijn inmiddels in deze ruimte geschilderd.
Ook is er een puntlastrafo geplaatst.

Remiseterrein

Het hekwerk rond onze remise is dit najaar gereed gekomen. Er zijn een beweegbaar hek over het spoor aangebracht en een brede schuifpoort ter hoogte van spoor 1 zodat ook met een vrachtwagen materialen geladen of gelost kunnen worden.

Carport

Wij hebben een kleine Iveco vrachtwagen die bijna dagelijks wordt gebruikt voor aan- en afvoer van materialen. Omdat er geen plaats is om deze wagen binnen te stallen, is naast de werkplaats een carport gebouwd. Hiervoor zijn enkele fraaie geklonken stalen staanders gebruikt die lang geleden uit Groningen waren verkregen. De komende maanden wordt de carport tijdelijk gebruikt als overdekte werkruimte voor de timmerwerkzaamheden voor de motorlocomotievenloods.

Stoomlocomotieven Du Croo & Brauns

Sinds een paar maanden zit er schot in de verwerving van een tweetal stoomlocomotieven van Du Croo & Brauns. Waar in het recente verleden besloten was ons de locomotieven in bruikleen te geven, is kort geleden bepaald dat wij ze mogen kopen. Daar is door ons een bedrag voor gereserveerd, terwijl ook enkele sponsors flinke bedragen hebben toegezegd om het daadwerkelijk mogelijk te maken. Ook donateurs droegen al regelmatig bij en we roepen u op dat zo mogelijk nogmaals te doen. De deal omvat een door Du Croo & Brauns gebouwde Klien-Lindner (29/1924) van suikerfabriek Sumberhardjo samen met een tender, een zevental suikerrietlorries, zodat wij een ensemble kunnen samenstellen, en een railfiets van Simplex. Daarnaast een D&B Mallet-locomotief (115/1927), laatstelijk in gebruik bij suikerfabriek Merican, een gesloten wagon voor vervoer van zakken suiker (mogelijk van Spoorijzer-Delft) en reserveonderdelen afkomstig van slooplocomotieven. De verdere administratieve afwikkeling zal nog enkele maanden duren. Hoewel er niet langer meer sprake is van bruikleen maar van koop, blijft de

Leo Zweemer en Leonard Pekaar van Van der Straaten bij Spoorijzer RT 8 (188/1957); Valkenburg 5 oktober 2019. Foto: Gerard de Graaf.

Op 14 en 15 september waren wij met onze loc Sandra te gast bij de viering van het 35-jarig bestaan van de Gelderse Smalspoor Stichting in Heteren. Foto: Rogier Bennebroek.

Indonesische ambassade in Den Haag 'Ayah angkat' (peetvader) van de locomotieven. De Indonesische ambassade, onder leiding van ambassadeur I Gusti Agung Wesaka Puja en zijn staf, heeft zich zeer voor het project ingespannen. Zonder hun helpende hand was het ons niet gelukt. Ook onze vriend ir. Widoyoko heeft een grote rol gespeeld.

Nieuwe aanwinsten

Als loc 83 kwam binnen een Ruston & Hornsby van het type 30 DL, ooit eigendom van wegenbouwer Rasenberg in Breda en later van de aannemersopleiding in Harderwijk, samen met een Diema DL 8 afkomstig van de Purit Maatschappij die bij ons het nummer 84 krijgt. Beide locs zijn afkomstig van onze collega's van de ISM in Erica. Met de Ruston, die lang door ons onderhouden werd, hebben we naast de 20- en de 40 DL nu ook een 30 DL. Met de Diema nu ook een heel klein type. Alleen de DL 6 zit er nog onder. Dieselloc 17 (Jung) en 73 (Gmeinder) gingen in omgekeerde richting naar Erica. Onze sponsor Tiggelovend-Kok uit Etten nam het transport voor zijn rekening, waarvoor veel dank!

Als loc 27 kwam, na een tip van Pascal Claessens, zeer onverwacht een Duitse persluchtlocomotief in de collectie, gebouwd door Jung in de jaren vijftig. Ze bevond zich bij Metaalhandel Gebroeders Swinkels in Heerlen die haar voor een sympathiek bedrag aan ons overdeed. De loc ging nieuw naar *Rheinelbe Bergbau AG* voor de mijn Nordstern in Gelsenkirchen-Horst, waar ze tot 1985 als loc 27 in dienst bleef.

Als loc 85 kwam een compleet onbekende Spoorijzer RT 8 uit 1957 naar ons toe. De loc is ons geschonken door Van der Straaten Aannemingsmaatschappij B.V. in Hansweert, waar ze vele jaren in een loods stond. Van der Straaten is een bedrijf met een lange geschiedenis, dat ooit diverse stoomlocs bezat met een spoorwijdte van 900 mm, waaronder een Freudenstein. De Spoorijzer is 700 mm. We kregen van Van der Straaten ook een stoomheiblok, waardoor onze stoomheistelling nu meer compleet is. We danken de firma voor het vertrouwen in ons!

Project repatriëring Du Croo & Brauns stoomlocomotieven

De Republiek Indonesië heeft besloten twee Du Croo & Brauns stoomlocomotieven aan ons te verkopen. Het zijn een 90 pk sterke vierassige Klien-Lindner (29/1924) en een 80 pk sterke BB Mallet (115/1927). Een grote wens wordt hiermee vervuld! Veel dank zijn wij verschuldigd aan alle betrokkenen aan Indonesische zijde voor het in ons gestelde vertrouwen om dit gedeelde culturele erfgoed in ons museum te kunnen tonen! Jaren geleden is ons voor transport en rijvaardig herstel al een bijdrage toegezegd door het Prins Bernhard Cultuurfonds, maar er is meer geld nodig.
Daarom doen wij een beroep op allen dit transport mogelijk te maken door een krachtige donatie op de bankrekening van ons Donateursfonds NL71 INGB 0002 7459 76 onder vermelding van stoomlocomotieven Indonesië.

Du Croo & Brauns 115 uit 1927 in Doornroosjesslaap op 10 oktober 2014 bij de Suikerfabriek Merican, Kediri. Foto: Gerard de Graaf.